

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnštvo v Kopitarjevi ulici Štev. 6 — Telefon uredništva Štev. 50 — Telefon upravnštva Štev. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Za zaščito delavstva.

Znano je, da se je Jugoslovanski klub že v ustavnem odboru in konstituenti najodločneje boril za to, da se v polnem obsegu zaščitijo pravice delavstva. Ko je ministrstvo za socialno politiko predložilo zakonodajnemu odboru zakonske predloge o delavskem zavarovanju, o delavskem varstvu, je bil zopet Jugoslovanski klub med prvimi, ki je zastopal delavsko stališče. Njegovemu odločnemu nastopu se je zahvaliti, da so se ti zakoni sprejeli brez nadaljnjega zavlačevanja, dasi je bila proti njim izprva močna opozicija.

Povodom razprave o zakonskem predlogu za zaščito delavstva je posl. dr. Šimrak branil med drugim osemurni delavnik in rekel: Kar tiče osemurnega dela, silijo na to poleg ostalih razlogov tudi socialno-etični razlogi. Dosedaj je bila delavska hiša in družina v mnogih slučajih več ali manj razkopana, ker so morali delavci delati preko mere. Delavski otroci niso poznali ne očeta ne matere. Nikdo jih ni imel vzgajati, marveč so bili prepuščeni ulici brez vsakega nadzorstva. Seveda je moralo to roditi usodne posledice.

Delavca je treba vrniti njegovi hiši in družini. Dati se mu mora čas, da se briga za moralno in prosvetno vzgojo otrok, ker je domače ognjišče najboljše šola. Ako se bo v delavski družini gojil pravi duh, tedaj se bo napravil najvažnejši korak v reševanju socialnega vprašanja.

V predloženem zakonskem načrtu so se žal sprejele mnoge izjeme, ki zelo omejujejo 8 urni delavnik, tako da nasprotnikov tega zakona ni treba biti strah. Prepričan sem, da se bodo te izjeme zlorabljale. Nedavno sem bil v Zenici v Bosni. Delavci v livarni so zaposleni v najtežjem delu. Vztrajati morajo pred pečmi strašnih osem ur. A podjetniku to še ni zadosti, ampak jih je baš te dni prisilil, da delajo po 10 ur na dan. Tu delajo večinoma kmetje iz okolice, ki vračajo domov zvečer lačni in utrujeni. Mnogi morajo hoditi po dve do tri ure daleč po snegu in dežju. Ali ni nečloveško zahtevati od teh ljudi nad osemurno delo?

Na podlagi teh skušenj iz lastnega opazovanja sem prepričan, da se bodo izjeme, ki jih je ustvarila večina na škodo 8 urnega delavnika, res zlorabljale.

Železničarski shod.

Ob polni dvorani hotela Union se je sinoči vršil shod vsega železničarstva vseh organizacij. Shod je bil namenjen manifestaciji za železničarske zahteve. Sklical ga je koalicijski odbor, v katerem so zastopane vse železničarske organizacije: Prometna zveza, Savez železničarja, Zveza jugoslovanskih železničarjev, Društvo vpo-kojencev in Udruženje železniških činovnika.

Koalicija železničarskih organizacij je predložila vladi v posebni spomenici vse zahteve železničarjev. Odgovor naj bi železniško ministrstvo podalo koaliciji do 15. t. m.

Shod je otvoril podpredsednik koalicije Blaž Korošec, govorili pa so za Savez sođr. Nachtigall iz Maribora, za uradnike g. Črnigoj, za društvo vpo-kojencev Jernejčič, za Prometno zvezo tov. Franc Beltram. Govoril je tudi socialdemokratski poslanec Josip Kopač. Solidarno izjavo poštinih nametencev je podal g. Urbančič v imenu Zveze poštinih organizacij.

Na shodu je bila sprejeta naslednja resolucija,

ki jo je vrhovno vodstvo koalicije v Belgradu dne 28. novembra predložilo ministrstvu:

I.

a) Da se izda celokupnemu železniškemu osebju kot njuna pomoč 13. plača z vsemi dokladami, delavcem naj se zaračuna 30 delavnih dni.

b) Da se celokupnemu osebju povišajo vsi dohodki za 50 odstotkov.

c) Da se umakne iz zakonodajnega odbora predne skupščine projekt želez-

niškega zakona, kateri je bil predložen od strani ministrstva saobračaja; da se predloži narodni skupščini načrt zakona iz meseca maja 1920 z vsemi protipredlogi kot podlago za razpravljanje; skliče naj se anketa koaliranih organizacij v svrhu podanja strokovnih podatkov.

d) Da se nabavi čimpreje službena in delavna obleka, zimska pa takoj.

II.

a) Da se takoj revidirajo krivice dopuščenih železničarjev ob priliki aprilске stavke.

b) Da se takoj revidira naredba ministrstva saobračaja glede izvrševanja administrativnih in disciplinarnih kazni nad osebjem.

c) Da se strokovne koalirane železničarske organizacije pripoznajo od strani ministrstva saobračaja in oblastnih direktij kot zastopnice železničarjev, katere imajo pravico posredovanja.

Za vlado.

Tudi Davidović nima uspeha. — Jugoslovanski klub in zemljoradniki odklanjajo.

Belgrad, 10. decembra. (Izvirno.) Včeraj je Ljuba Davidović obiskal dr. Korošca in se z njim razgovarjal o možnosti vstopa Jugoslovanskega kluba v vlado. Dr. Korošec je Davidoviću odgovoril, da je stališče Jugoslovanskega kluba že označil ob priliki razgovora s Pašićem. Jugoslovanski klub zahteva revizijo ustave v že znanih točkah, spremenitev finančne politike, odpravo korupcije pri uradništvu s pametno in pravično uradniško pragmatiko, pravičnost in nepristranost pri nastavljanju uradništva, temeljito spremembo političnih metod v Sloveniji, Hrvatski, Dalmaciji, Vojvodini in južni Srbiji. Nadalje je dr. Korošec naglašal potrebo, da s svrhu konsolidacije povabi v Belgrad Hrvatski blok. Ker demokrati z ozirom na svoje strankarske interese na te pogoje ne bodo pristali, Jugoslovanski klub pa ne bo popustil, se smatra, da so pogajanja z Davidovićem za Jugoslovanski klub končana.

Belgrad, 10. decembra. (Izv.) Davidović se je včeraj razgovarjal z Lazićem, predsednikom zemljoradniške stranke. Lazić je na povabilo, da naj zemljoradniki vstopijo v vlado, odgovoril, da mora o eventualnem vstopu ali podpiranju vlade odločevati njegov klub. Ko bo ta o tem definitivno sklepal, bo sporočil Davidoviću odgovor. Lazić je sklical za sinoči sejo kluba. Ker pa je prišlo premalo članov, se

III.

a) Da se podvrže uredba o prevodu na dinarske plače reviziji v svrhu pravičnega izjednačenja bivših avstrijskih, ogrskih in bosanskih osnovnih plač.

b) Da se povrne zakonita pravica na stanarino onemu osebju, kateremu je bila stanarina odvzeta pri prevodu na dinarske plače.

c) Da se poviša pavšal za službene obleke uradnikov.

d) Da se povišajo doklade za nočno službo na ono višino, katero uživajo uslužbenci beograjske direkcije.

e) Da se povišajo potni stroški, in to trošnine za aktivno osebo za 50 odstotkov, delavcem za 100 odstotkov; a kilometraž po tablici, izdelani meseca maja 1920.

f) Da se vsem uslužbencem, ki so premešteni iz službenih ozirov a nimajo stanovanja ter žive v dvojnem gospodinjstvu, izplačajo skršene dnevnice.

Slede podpisi zastopnikov organizacij.

seja ni mogla vršiti in so se samo prisotni člani razgovarjali o položaju. Po izjavah uglednih članov zemljoradniškega kluba sodišje gotovo, da onine bodo podpirali Davidovićeve akcije. Lazić je izjavil, da ostane njihovo stališče napram Davidoviću isto, ki so ga zavzeli napram Pašiću kot odgovor, se kakor znano omenjajo tudi demokrati kot stranka s katero zemljoradniki ne morejo skleniti sporazuma.

Belgrad, 10. decembra. (Izv.) Ljuba Davidović je včeraj obiskal Pašića, da se z njim posvetoje o možnosti sodelovanja radikalcev. Pašić mu je odgovoril, da ni pooblaščen dati mu o tej stvari obvezen odgovor in da se mora preje posvetovati z radikalnim klubom. Ker za včeraj ni bila sklicana seja radikalnega kluba, je jasno, da je Pašić namenoma zavlekel odgovor do nedelje, ko se vrši glavna skupščina radikalne stranke. Ker pa v nedeljo izteče Davidoviću dani rok za sestavo vlade, je skoraj gotovo, da se Pašić z ozirom na razpoloženje v stranki ni hotel pogajati z demokrati. Kakšno stališče bo zavzela v krizi radikalna stranka, bo odločila nedeljska skupščina, za katero se vrše velike priprave in vlada za njo v vseh političnih krogih veliko zanimanje. Kar se tiče same akcije Davidovića, so politični krogi mnenja, da je povsem neuspela in da bo Davidović jutri vrnil kralju mandat za sestavo vlade.

Z razorožitvene konference.

Revizija mirovne pogodbe?

New York, 9. dec. Kakor javljajo iz Washingtona, se je izrazil senator Borah, Anglija, Japonska, Francija in Nemčija naj bi podale izjavo in sklicale konferenco za revizijo versailleske mirovne pogodbe, da bo mogla Evropa živeti.

Pariz, 9. dec. Zbornica je sprejela brez debate zakonski načrt, po katerem bi se za gradnjo lahkih vojnihih ladij v proračune od

leta 1921. do 1925. ne vstavljali nobeni letni obroki. Zakonski načrt dopušča možnost, da se oklopne ladje tipa Normandie ne bodo več gradile.

Washington, 8. dec. Nocoj je sprejel Vianini Briandovo noto, v kateri pristaja Francija na sporazum štirih velesil glede Tihega oceana.

Ponižanim in razžaljenim.

OB TRETJI OBLETNICI SMRTI IVANA CANKARJA.

»Le vkup, ti uboga gmajna! Baklje prižgimo, prižgimo jih sto, da nam bodo svetile do rabeljnov, do boričev. Naše meso jih je nasitilo, naša kri jih je napojila — Tirjajmo svoje meso in svojo kri! Mi smo sejali, naša je žetev, sužnji vstanite!

Ivan Cankar
(Kurent.)

Bratje, vzdramite se! Da kopljemo zase, da zidamo zase, da zase trpimo!

Ivan Cankar.
(Kurent.)

Tujec je stopil na hrib, nagnil je glavo in je zakril obraz; zakaj velika je bila bridkost v njegovem srcu.

»Ne ozrite se v prokletstvo in trohno, vsi vi tisoči in milijoni, ki ste koprnili z menoj! Vsi vi ponižani in razžaljeni, vsi vi zasluženi in obremenjeni — zdaj, ko je naš dan, pojte hozana in aleluja! Iz bičanja in iz križanja, iz sramote in trpljenja je vzrasel naš dan, do nebes se je povzdignil naš križ — pojte mu hozana in aleluja! Šel je pred njimi visok in lep, v dolgi rdeči halji, in vsi so šli za njim, vsi ponižani in obremenjeni.

Šli so v svetel dan, ko se je zgrnila globoko za njimi nad Sodomo strašna noč; sodbe in obsodbe.

Šli so za njim v zmagoslavje in radost; tisti ponižani in teptani so šli za njim, ki jim je rekel:

Božje kraljestvo je v vas.

Ivan Cankar.

Velikega petka je bilo treba za veliko nedeljo; smrti Boga samega je bilo treba, da je zazvonilo in zapelo ponižanemu človeštvu veličastno vstajenje.

Ivan Cankar.

Varčujmo!

Iz vojnega proračuna za leto 1922 razvidimo, da vzdržujemo za naše razmere naravnost velikansko armado. Zato so tudi izdatki za to armado ogromni. Če se na tem polju ne bomo prilagodili razmeram, nam bode militarizem pogoltnil letos ogromne vsote na škodo naših socialnih in kulturnih potreb.

Da bode mogoče v doglednem času našo stalno armado zmanjšati na minimum, bo pač treba našo zunanjo politiko temeljito revidirati in jo spraviti v sklad z našim gospodarskim položajem. Gojiti bomo morali zunanjo politiko kakor to zahteva ljudstvo, ki je do grla sito raznih mobilizacij, četudi samo poskusnih, še bolj sito pa je vse razdirajočih vojn. Nikakor ne gre, da bi vedno državljani krvaveli za grehe lahkomišelnih diplomatov. Naše zunanje politične odnoseje napram sosednim državam treba uravnati na odkrito prijateljski podlagi. Na poslaniška mesta treba postaviti osebe, katere se bodo svojih dolžnosti do države v polni meri zavedale, osebe izrazitega in trdnega značaja. Sistem nastavljanja diplomatov iz ozirov raznih porodic ali iz ozirov gole reprezentacije mora popolnoma pasti. Kupčijske afere naših zunanjih zastopnikov, katere razburjajo vso našo javnost že od preobrata, morajo za vedno izginiti. Te vrste afere so ugledu naše države na zunan in znotraj porazno škodovali. Naš ugled na zunan je padel daleko pod ničlo, na znotraj pa vlada napram državni upravi skrajna nezaupljivost in splošno nezadovoljstvo. Našim zastopnikom v tujih državah ne zaupa nikdo več, ker vsak iz lastne skušnje vé, da so bili do sedaj dostopni za marsikako nelepo kupčijo.

Ako bi se v bodoče imenovala na poslaniška mesta res le izrazite osebnosti neoporočenega trdnega značaja, ki bi skušale lahkomišelnost zapravljene ugled naše države dvigniti na podlagi odkritosrčnih prijateljskih odnosov do vseh sosednih držav, potem bi bil s tem že dan prvi predpogoj za zmanjšanje naše stalne armade, ker pri odkriti prijateljski zvezi s sosedi nam pač ne bode treba stati vedno čez glavo oboroženim in s puško ob nogi.

Drugo, kar bi moglo naš vojni proračun znatno zmanjšati, je pa obče varčevanje od strani vojnega ministrstva. Kako danes vojno ministrstvo lahkomišelnost razmetava denar davkoplačevalcev, naj nam pokaže izmed mnogih drugih, sledeči slučaj:

Vojno ministrstvo izdaja za vse oficirje in voj. uradnike brezplačno mesečnik »Ratnik«, ki izhaja vsaki mesec v Belgradu v obsežnosti 180—200 strani. Ta mesečnik izhaja v lepi mehki vezavi in je tiskan na prav finem papirju. Ob sedanjih draginji si lahko predstavljamo, koliko da stane izdajanje takega mesečnika letno, ako se izdaja v približno 6700 izvodih mesečno. Če računamo, da stane en izvod samo 45 kron, kar je pa za današnje razmere mnogo preniško računano, stane mesečna izdaja 301.500 kron ali letno 3.618.000 kron. K tej ogromni vsoti je pa še prišteti plače in doklade oficirjev in uradnikov, kateri so nameščeni v uredništvu in upravnštvu, honorarje dopisovalcem in pa visoke stroške razpošiljanja. Če

Ali ne pride nekoč, ko bo odprl srca topel pomladanski veter, ko si bodo obrazi enaki v veselju, ne v bridkosti, ko se bodo ljudje pozdravljali s cvetjem ovenčani in z glorio ljubezni. »Kako je tebi brat moj, ki si mi bil brat v bolesti?« ... Morda jih bo še nekaj, vsaj nekaj, ki bodo dočakali tisto blagoslovljeno uro. O da bi bila med njimi tudi ti in jaz!

Ivan Cankar.
(Pobratimi.)

Mlč z vijoličastim pajčolanom.

Spisal Tranquille Chevreau. — Prevel M. J.

(Konec.)

»Veste, gospod Strel, zadnjič sem hotel z vami govoriti. V soboto dopoldne sem bil na vašem domu, a gospodinja mi je povedala, da ste v pisarni, kar mi je

računamo torej izdajanje »Ratnika« na 4 in pol milijona kron letno, vsekakor to ni previsoko računano.

Lansko leto, ko je vojno ministrstvo odredilo izdajanje »Ratnika«, je bila določena cena za ta mesečnik na 8 dinarjev mesečno, primanjkljaj pa bi se bil seveda kril iz državne blagajne. Ko se je pa začel odpor od strani oficirjev proti imperativni naročitvi tega mesečnika, je vojno ministrstvo kratkoma ukinilo naročnino ter izdalo naredbo, da imajo dobivati vsi oficirji mesečnik »Ratnik« brezplačno. Pri tem je tudi do danes ostalo.

Nimamo nič proti temu, ako ima častništvo svoj mesečnik. Toda, ako ga hoče imeti, naj si ga tudi samo plačuje. Nikakor pa ne gre, da plačuje vojno ministrstvo tak šport iz denarja davkoplačevalcev, ki je namenjen za vzdrževanje vojske. Seveda smo tudi proti temu, da bi se častništvo moralo imperativno naročati na kak časopis. Častništvo naj se da na prostovoljo, da se na kak časopis naroči ali ne — vsak po svojih gmotnih močeh in zanimanju za stvar.

Izmed mnogih slučajev razsipnosti državne denarja od strani vojnega ministrstva smo navedli tu le en slučaj in že ta nam pokazuje gospodarstvo vojnega ministrstva v jako čudni luči.

Slovenska vseučilišča so radi neugodnega finančnega položaja v nevarnosti, da nam jih država ukine, konservatorij se iz istega vzroka ne more poddržati, za najpotrebnejše socialne naprave ni denarja, a na opisani način se državni denar brezvestno razmetava. Ali ni to višek brezvestne razsipnosti?

Politični dogodki.

+ Čudna dežela. Čudna dežela smo. Imamo ustavo, imamo parlament in smo baje demokratična država. Vlado tvorijo parlamentarne stranke. Vsekakor samo dve. Vladata tako, da gre vse po zlu in da je v državi 99 odstotkov nezadovoljnih ljudi. Tako ne gre dalje, treba izpremembe. Izpremembe od zgoraj. Vladajoči stranki sta na to tudi pripravljeni. Po svoje seveda. Treba premenjati ministrske listnice, saro te — osebe, politika, sistem morajo ostati kakor doslej. Brezpogojno in če se država in narod postavita na glavo! Za koga pa je tu kraljevina SHS, če ne za demokratske in radikalne »državnike«, da morejo v njej udeležiti svoje talente. Torej: portfelje je treba izmenjati. Za to gre. In Davidovič, ki je kavalir, predlaga radikalcem rešitev krize z velikodušno ponudbo: Demokrati odstopijo radikalcem tri najvažnejše listnice: za finance, notranje stvari in socialno politiko. Ali: Radikalci naj razdelje portfelje v dva dela in demokrati izbero med obema deloma tistega, ki jim je bolj všeč. Ali pa bodi narobe: Demokrati razdelje portfelje in radikalcem izbirajo. Nič drugega in nič več. Tako se rešuje naša kriza, ki že davno ni več samo vladna kriza, ampak sega do državnih temeljev. In tisti, ki rešujejo krizo na ta način, pravijo, da jim je ta država nad vse in da ne puste drugih na krmilo samo za to, ker njihovemu patriotizmu ali vsaj njihovi državni sposobnosti ne zaupajo. Pa naj kdo reče, če nismo čudna dežela!

bilo zelo neprilčno. Na vsak način sem se hotel z vami porazgovoriti. Ono govorjenje o neznanem možu me je zelo prevzelo in v nedeljo popoldne, ko sem bil spet doma, že celo nisem mogel strpeti in sklenil sem, da vas zvečer obiščem. Zvedel sem, da ste šli v gledališče. Ob desetih, kot sem sklepal, se predstava konča, in takrat vas gotovo dobim doma, saj vem, da se ne držite predpisanih družabnih pravil in bo gotovo mene tudi ob taki nenavadni uri radi sprejeli. In grem. Vrata so bila ob devetih še odprta, nekaj časa posedim pri gospodinji, ki me je med šivanjem zabavala s pripovedovanjem mladostnih let. Toda ker jo šla že na pol enajst, sem sklenil, da odidem domov in se vidiva drugič. Bil sem v zelo napetem stanju, posebno ono pripovedovanje, ki me je z njim gospa bolj mučila kot zabavala, je stopnjevalo moje razgredo domišljijo, ki je — ko sem se vrnil po temnih stopnicah, dosegla svoj višek in mi pričarala sliko strahotnega tuja. In tedaj, mislite si ... veter je divje tutil in požvižgaval — začujem tipajoče stopinje ... za hip se zasveti — in pred sabo ugledam moža, ki je bil ves blede obraz in strmel neizprosno vame. Kriknil sem in izgubil zavest. Bil sem prepričan, da je to — mož z vijoličastim pajčolanom. Ves preplašen sem prišel domov ... Zadnjih besed Strel niti nislal ni več. Zamislil se je in slednjič nasmehnil.

Oba sta se že s pogledi razumela in povešala oči, kot da se drug drugega sramujeta.

Torej sta bila takrat drug drugemu v — strašilo.

V sobo je stopila osemnajstletna Mrakova nečakinja Anka. Prinesla je časnik

+ Občinski volivni red za Slovenijo. V zakonodajnem odboru je bil predlog za žensko občinsko volivno pravico v Sloveniji končno veljavno odklonjen. Jugoslovanski klub je še enkrat odločno nastopil zanj, dočim so socialisti ostali hladni v ozadju. Demokratom je odleglo.

Naša krona raste.

DANAŠNJA PREDBORZA.
Zürich, 10. dec. (Izv.) Budimpešta 0.62, Berlin 2.65, Italija 22.65, London 21.23, Newyork 517, Pariz 39.90, Praga 595, Zagreb 2, Varšava 0.15, Dunaj 0.16, n. a. K 0.10.

Zagreb, 10. dec. (Izv.) Berlin 137.50, Italija 11.80, London 1125, Newyork 270, Pariz 27.70, Praga 308, Dunaj 4.35.

Razne vesti.

Dunaj, 10. dec. Listi poročajo iz Brna, da se je švicarski zvezni svet v nekem sklepu odrekel obligacijam v višini 25 milij. frank., katere bi bila morala plačati Avstrija kot jamstvo za predjume, katere ji je bila odštela Švica.

Praga, 9. dec. »Pravo Lidu« poroča, da so včeraj aretirali voditelja libenskih komunistov Marčka, ki je bil obdolžen velike poverebe.

Luzern, 9. dec. Danes popoldne je pri demontiranju starega mostu preko Reuse pri Luzernu predčasno eksplozivni razstrelivni naboj. Dva inženirja in en delavec so bili ubiti. Štiri osebe so ranjene.

DUNAJSKI DEMONSTRANTI PRED SODIŠČEM.

Dunaj, 9. dec. Danes so se pričele prve razprave zaradi plenitev dne 1. decembra ob priliki protidraginskih demonstracij floridsdorfskih delavcev. 41 obtožencev, večinoma mladeniči, je bilo zaradi tatvine, javnega nasilstva ter hudobnega poškodovanja stvari obsojenih na 4 do 10 mesecev težke ječe, poostrene s trdim ležiščem vsaki mesec. Prošnje več obsojencev, naj se jim odgodi nastop kazni, so bile odklonjene.

Dunaj, 10. dec. V nadaljevanju včerajnje obravnave proti plenilec z dne 1. decembra so bili trije obtoženci obsojeni na po eno leto težke ječe, trije pa so bili oproščeni.

Dnevni dogodki.

— Cenjene naročnike tem potom uljudno opozarjamo, naj oni, ki še nimajo poravnane naročnine za tekoči mesec, store to v najkrajšem času, da jim ne ustavimo dopušljanje lista. — Uprava »Novega Časa«.

— Seznam članov »Delavske zbornice« v Ljubljani je objavila pokrajinska vlada za Slovenijo, oddelek za socialno skrbstvo. Železničarji imajo 6 delegatov, od Prometne zveze je le eden, namreč Franc Kordin, železniški ključavničar v Ljubljani. — Za rudarje, ki imajo 5 delegatov, je Ribnikar krščansko socialni JSZ prisodil le enega: Avgust Cvikelj, rudarski tajnik. Kovinarji imajo 5 delegatov; od kršč. soc. JSZ le Janko Bregant, kovinar na Jesenicah. Lesni delavci imajo 4 delegate (vsi nasprotni). — Stavbni delavci imajo 3 delegate, med njimi Fr. Jeriha (JSZ). — Usnjarski imajo 3 delegate, med njimi

Ivan Majeršič iz Tržiča (JSZ). — Kemični, živilski in oblačilni delavci imajo po 2 delegata, od katerih ni Ribnikar prisodil JSZ nobenega, čeprav ima JSZ n. pr. med kemičnimi delavci na Kranjskem absolutno večino, na Slovenskem v obče pa gotovo relativno. — Tobačno delavstvo ima 2 delegatki, od katerih je od JSZ le Ivanka Simončič, čeprav ima JSZ med tobačnim delavstvom dve tretjini večine. — Tipografi imajo dva delegata, gostilniški, operski in predilniški uslužbenci po 1, od katerih ni nobenega od JSZ, čeprav je JSZ n. pr. med predilničarji močno zastopana. — Od zasebnih uradnikov, ki dobe skupno 11 delegatov, ni nobenega od JSZ, pa tudi na predlog organizacije zasebnih nameščenecv se gospod Ribnikar ni oziral. — Od vseh 50 zastopnikov je v Delavski zbornici 26 socialdemokratov, dalje okrog 10 liberalcev, ostali so od NSS. Krivica, ki se je zgodila krščanski soc. organizaciji, je očitvena.

— Kje izkazujemo najprvo dobra dela? Pišejo nam: Te dni se po naših solah pobirajo prispevki za ruske otroke. Nimamo nič proti temu ako se skuša olajšati beda tudi Rusom. Treba pa nam je imeti pred očmi, da imamo ob današnji draginji sami toliko stradajočih otrok, da nam naša sodržavljanska dolžnost in ljubezen do bližnjega narekuje, da tem v prvi vrsti pomagamo. Bili so časi ko je bilo v vsaki tudi skoro v najrevnejši družini vsaj kruha zadosti. Danes vsled vladne zagrešene in proslule izvozničarske politike v raznih družinah niti več kruha ni toliko, kakor ga potrebuje naraščajoča deca, da o gotiki obliki in zimi primerni obutvi niti ne govorimo. Kot državljani srednjeevropske žitnice moramo gledati na cestah in v solah upadle in blede obraze otrok, katere je usoda posadila v naročje staršem, kateri morajo s svojim delom in trudom množiti kapital brezvestnih izžemalcev dolarskih močij in s svojim trdim delom raznim delničarjem zvišavati vrednost njihovih delnic. Takozvani boljšislojci, katerim je za navadne zemljane ta nesrečna vojna pripomogla do neizmernega bogastva in kateri živijo danes v brezmejnem razkošju, naj bi se teh revnih v prvi vrsti spominjali, saj se njih premoženja drži marsikak žulj mož in žena, katerih otroci hodijo danes po ljubljanskih ulicah blede in upadlih obrazov. Tudi denarni zavodi bi imeli tu najlepšo priliko, se vsaj nekoliko obdolžiti napram najrevnejšim sodržavljanom. Kranjska hranilnica je svoje čase v tem pogledu prednjačila, akoravno je bila v rokah Slovincem nasprotnih. Danes je ta zavod s svojo dobroteljsko popolnoma prenehal, akoravno se sedaj nahaja v narodnih rokah. V tem pogledu naj bi ostala Kranjska hranilnica na starem tiru.

— Zaradi volitev odgodene vojaške vaje. Uradne »Narodne Novine« v Zagrebu dne 9. t. m. prinašajo oglaš vojaške oblasti, ki naznanja, da se orožne vaje za tiste obvezance, ki imajo v Zagrebu občinsko volivno pravico, odgodi; namesto 9. t. m. naj se prijavi pristojni komandi 13. t. m. — Ako je odgoditev orožnih vaj mogoča zaradi občinskih volitev, kar je popolnoma prav, naj se za par dni odgodi tudi vpoklici novincev na ljubo cerkvenim in družinskim božičnim praznikom!

— Stališče nemških učitelje nasproti nezakonskemu materinstvu. Na Nemškem pripravljajo službeno pragmatiko za učitelstvo. Tem povodom je sklenilo splošno društvo nemških učitelje na svojem zborovanju v Halleju, da veljaj nezakonsko materinstvo za učiteljice kot razlog za disciplinarno postopanje. Radi tega sklepa je moralo društvo prestati mnogo napadov v časopisju in na zborovanjih. Na te napade je objavilo celokupno načelstvo navedenega društva sledečo izjavo: »V Splošnem društvu nemških učitelje združena učiteljska društva zastopajo mnenje, da nezakonsko materinstvo pravno avtoriteto učiteljice nasproti otrokom zelo izpodkopa, ji jemlje s tem možnost vzgojnega vpliva in tako onemogočuje glavno nalogo njenega poklica. Zato se znova izjavljajo za halleški sklep, glasom katerega se priporoča notranjemu ministrstvu za postopanje v takih slučajih naslednje načelo: »Nezakonsko materinstvo spada med dejanska stanja, ki dajejo povod za disciplinarno postopanje temeljem § 10 zakona za drž. uradnike.« — Pripominjamo, da spadajo nemške učiteljice med najbolj izobražene na svetu in imajo večinoma akademično izobrazbo.

— Pretep v Vašah. Fantje so se napili v Žirovnikovih gostilni v Vašah. Ko so zapustili gostilno, so se stekli; vile, polena in gorjace so vihrteli. V boju so bili ranjeni 4 fantje.

— Tatvine. Dva neznana fanta sta prenočevala pri kočarju Leopoldu Zajcu v Trzinu in mu odnesla 3 pare čevljev v vrednosti 1500 kron. — Okradena je bila Ivana Mekinda v Topolu št. 14.

— Vlom in tatvina v Podpeč. Prve dni tekočega meseca je bilo vlomljeno pri Karlu Cerar v Podpeči in odnešenega usnja, čevljev in čevljarskih potrebščin za 25.000 K.

Ljubljanski dogodki.

Ij Klub esperantistov v Ljubljani začne v soboto dne 10 t. m. ob 20. uri v prostorih državne dvorazredne trgovske šole (Kongresni trg št. 3) s poučevanjem esperantskega jezika. Sprejemal bo ta dan tudi nove člane in dajal vsa tozadevna pojasnila. Pismene informacije daje g. Jerko Jurinac, Ljubljana, Franciskanska ul. 6.

Ij Zdravstveno stanje v Ljubljani. G. a. som uradnega izkaza se je v mestni občini ljubljanski v dobi od 27. nov. do 3. decembra narodilo 29 otrok, med temi 3 mrtvorojenci, umrlo pa je 10 moških in 17 žensk, skupaj torej 27 oseb. Smrtni vzrok je bil v štirih slučajih srčna hiba, v treh jetika, v treh rak, v dveh življenjska slabost, v dveh zastrupljenje rane, po en slučaj pljučnice, ošpic in v enajstih slučajih drugi naravni smrtni vzrok. Na nalezljivih boleznih je v tej dobi oboležo 8 oseb in sicer 3 na ošpicah, po 2 na davici in škrlatinki in 1 na griži.

Ij Južno vreme. Danes depodne smo dobili južno vreme. Toplo solnce pobira sneg s streh in s tal. To bi ne bilo nič slabega. Toda ljubljanski hišni žlebovi takih solčnih poskusov niso več navajeni prenašati, vsled česar iz pokvarjenih žlebov curka na cesto, kar bridi okuša tisti, ki morajo hoditi po ljubljanskih trotarjih.

Ij Vlomljeno je bilo v delavnico ključavničarskega mojstra Antona Ketteja v Kolodvorski ulici. Vlomilec je odnesel več ključev. Vlomilec, ki je vlomil pri Ketteju, je vlomil tudi v pisarno tovarne transformatorjev. Vlomilec je odnesel neko torbico in pustil tam 13 ključev, ki jih je bil ukradel Ketteju.

Ij Pogreša se 64letni delavec na mestni pristani, Cesta na Kodeljevo, Janez Glavan. Sumi se, da je izvršil samomor.

Ij Ponosa. »Z boljšimi gospodi, kakor si ti, sem že govoril« je kričal Ivan Fröhlich nad policijskim stražnikom Jož. Javodnikom. Na dež. sodišču so mu za to prisodili pet dni zapora.

Ij Zaprti se Giovanni Menin, ki je ogoljufal neko ljubljansko banko za večjo vsoto denarja.

Naša društva.

d Predavanje v Rokodelskem domu. Prosveta za sto'no župnijo in šolski okraj priredi v ponedeljek ob 8. uri zvečer v Rokodelskem domu aktualno predavanje.

d Šentjakobska prosveta. V nedeljo, 11. t. m. zvečer ob šestih bo zanimivo predavanje s skoptičnimi slikami. Vabimo v obilni udeležbi!

d Ljubljansko orlovsko okrožje. Danes zvečer ob pol 8. uri se vrši v dvorani Rokodelskega doma čajev večer ljubljanskega orlovskega okrožja. Prihitite v obilnem številu!

Kultura.

d Triletnica Cankarjeve smrti je danes. »Slovenec« priobčuje danes o Cankarju podlistek, socialdemokratsko društvo »Svoboda« pa priredi danes zvečer v Mestnem domu Cankarjevo proslavo, na kateri bo govoril tudi znani Anton Podbevšek. Gledališče pa proslavi jutri tretjo obletnico Cankarjeve smrti s farso »Pohujšanje v dolini šentilorski«.

Raznoterosti.

r Prizadevanje umetnikovo. Kadar je slavnj godbeni skladatelj P. Fr. Liszt (ali kakor smo nedavno tega na tem mestu čitali List) dovršil svojo Ostrihomsko mašo, je pisal R. Wagnerju, da je v njej bolj molil kakor komponiral. Pisal je tudi kardinalu Sitovskemu: Po moji sodbi je umetnost v cerkvi le tedaj upravičena, ako molitev v vsej njeni ponižnosti, pobožnosti in gorečnosti vsesa vase ter s svojim duhovnim vtlesnjenjem preinja in povzdiguje.

r Židovsko vseučilišče. Amer. zdravnik dr. Hilkwitz je odpotoval v Jeruzalem, da bi tam pospešil otvoritev židovske univerze. Prihodnjo pomlad imajo pričeti z zidanjem vseučiliškega poslopja. Najprej ima biti ustanovljena medicinska fakulteta. Dr. Hilkwitz je izjavil, da ima za jeruzalemsko vseučilišče ponudbe slavnih židovskih profesorjev celega sveta.

»ŽEPNI KOLEDARČEK 1922« je izdala tudi za prihodnje leto Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani v pravilni in priročni izdaji. Letošnja izdaja se razlikuje od prejšnjih let po jako finem papirju s perforiranimi listi in se že popisani blok lahko zamenja z novim. Cena najboljši pegamoid vezavi je 24 K, priprosti a trepzi 16 K.

»Novi čas« v vsako hišo!

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.